

บัญชีกฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิ เรียกร่อง

นายไกรวิทย์ ชุมวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-610-5

010775

I15223620

8

THE LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE TRANSFER OF CLAIM

Mr. Kaivan Choomwattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการ โอนสิทธิเรียกร้อง
โดย นายไกววัล ชุมวิชนะ
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุทา กุลบุศย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *[Signature]* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์สุประคินสุ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *[Signature]* ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชวโกล)

..... *[Signature]* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุทา กุลบุศย์)

..... *[Signature]* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... *[Signature]* กรรมการ
(อาจารย์จรูญ ภัคศิษนากุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง	
ชื่อนิสิต	นายไกรวัล	ชุมวิธนะ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. จุฑา	กุลบุศย์
ภาควิชา	นิติศาสตร์	
ปีการศึกษา	2527	

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน วงการธุรกิจของประเทศไทยเจริญเติบโตความชนากของสังคม ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็ว กว้ขวางเติบโตและพัฒนาของสภาพสังคม และเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ความสำคัญของการที่จะเข้ามาควบคุม บังคับ การดำเนินธุรกิจต่างให้มีระเบียบ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ก็เพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีตซึ่งอาศัยความไว้วางใจกันมากกว่าที่จะทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ปัจจุบันนักธุรกิจ และประชาชนทั่วไปเริ่มตระหนักถึงผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อกฎหมายได้เข้ามามีบทบาทในวงการธุรกิจอย่างมาก จึงได้กระตุ้นให้นักกฎหมายช่วยกันค้นคว้าหาทางหาบทบัญญัติของกฎหมายมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วงการธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นที่สนใจของนักธุรกิจ นักกฎหมาย และประชาชนในการนำไปใช้ให้บังเกิดผลแก่กิจการของตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เพราะหลักกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง เป็นบทกฎหมายที่วางพื้นฐาน และกำหนดหลักอย่างกว้าง ๆ ของการเปลี่ยนมือซึ่งบุคคลสิทธิ โดยการแสดงเจตนาของคู่กรณี ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวทำให้เกิดการหมุนเวียนของวงการธุรกิจอย่างหนึ่ง กล่าวคือ บุคคลหนึ่งสามารถโอนสิทธิเรียกร้องที่ตนมีอยู่ให้แก่บุคคลอื่น มีลักษณะคล้ายคลึงกับการโอนทรัพย์สิน และสิทธิเรียกร้องที่โอนไปนั้นผู้รับโอนอาจจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าผู้โอนเสียอีก และเรื่องที่สำคัญ ที่อาศัยหลักการโอนสิทธิเรียกร้องก็ได้แก่ การโอนสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่ปัจจุบันให้แก่เจ้าหนี้เสมือนเป็นหลักประกันการชำระหนี้ หรือเพื่อชำระหนี้ในอนาคต ทำให้เจ้าหนี้มีความเชื่อมั่นในตัวลูกหนี้มากขึ้น และธนาคาร สถาบันการเงินต่าง ๆ และแหล่งการเงินทั่วไปจะยินยอมปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกหนี้ โดยอาศัยการโอนสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกันอย่างหนึ่ง ย่อมทำให้เกิดความหมุนเวียนในวงการเศรษฐกิจเป็นอันมาก

อย่างไรก็ดี แม้หลักกฎหมายเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องจะเริ่มถูกนำมาใช้มากขึ้น ดังกล่าวมาข้างต้น แต่เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง ถูกบัญญัติ ขึ้นมานานแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468 โดยมิได้แก้ไขเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ย่อมเกิดปัญหาใน การใช้บังคับ เพราะว่าบางกรณีหากทำได้แล้วจะเป็นประโยชน์มาก แต่กฎหมายมิได้ให้อำนาจ หรือบางกรณีเป็นช่องว่างของกฎหมาย หากผู้กรณีใช้ประโยชน์ในชั้นนั้น อาจเกิดความไม่ ถูกต้องหรือไม่ชอบธรรมขึ้นได้ ซึ่งเหล่านี้ล้วนเกิดเป็นปัญหาที่ควรนำมาวิเคราะห์ หาทาง แก้ไขในปัจจุบัน

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งหมายในการนำปัญหาค้าง ๆ ทั้งในทางกฎหมายและ ทางปฏิบัติเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง มาทำการศึกษาค้นคว้า โดยอาศัยหลักกฎหมาย แห่งและพาณิชย์ เรื่องโอนสิทธิเรียกร้องของไทยเป็นหลัก การกล่าวอ้าง และเปรียบเทียบ กฎหมายลักษณะอื่น ๆ หรือกฎหมายต่างประเทศนั้น คงกล่าวไว้แค่เพียงพอประมาณ เพราะ มุ่งการค้นคว้าและพัฒนา ความคิดในการใช้กฎหมายของไทยแก้ไข้ปัญหาเรื่องที่มีอยู่ในปัจจุบัน และฉับแปร เกิดขึ้นในอนาคตมากกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

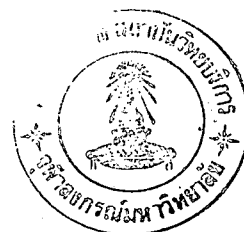
Thesis Title: Legal problems concerning the transfer of claim.

Name: Mr. Kaivan Choomwattana

Thesis Advisor: Assistant Professor Chula Kulabusaya

Department Law

Academic Year: 1984

ABSTRACT

At present the business circle of Thailand has enjoyed rapid growth in accordance with the degree of rapid growth of the society. With such economic and social growth and development, the importance of law in intervening for the control and protection of various business undertakings to proceed with good orderliness and be justifiable to all parties has increased more than previously, which used to depend on mutual trustworthiness rather than to abide by law. Now, however, businessmen and the public have begun to be aware of the demerit for not abiding by the specified law. When the law has entered to play considerable role in business circle, the scholars in law have been stimulated to join together in order to find out ways for introducing the provisions of law for wider use to the benefit of the business circle, especially the Civil and Commercial Code. The transfer of claim should be a subject of interest of businessmen, legal scholars and the public in introducing it for use to the best benefit of their enterprises. This is because the legal principle in the transfer of claim is a legal provision which has laid down the basis and wide rules in connection with the transfer of personal right by the show of intent of the parties concerned, the result of the transfer of claim will generate a kind of flow of business circle i.e. a person

would be able to transfer the claim possessed by him to another person, which has a similar characteristics with those of the transfer of property, and the claiming which has been transferred accordingly the transferee may exercise such claim to a better benefit than even that of the transferor. The main matter which concerns the principle of the transfer of claim is the transfer of the presently existing claim to the creditor just like a security for payment of debt or for the performance of obligation in future will reinforce the credit of the creditor on the debtor. Thus, banks, and various financial institutes and other finance sources would be more willing to render credit to the debtors by means of the transfer of claim as a kind of security, which would facilitate considerably the flow of economic circle.

Anyway, although the legal principle on the transfer of claim has just begun to become popular in being used increasingly as aforementioned, however, as the provisions of law in regard of the transfer of claim has been stipulated since so long time ago in B.E. 2468 without any modifications or alterations ever since, therefore, problems would naturally arise in its application because in some cases if the law is applicable it would be quite useful. The law, however, does not give the power, or in some cases there is a legal loop-hole, which if being utilized by the parties concerned, there would probably arise the incorrectness and the injustice. These are problems which should be analysed in order to find a remedy for the present time.

Therefore, this thesis is aimed at bringing the various problems, both legally and practically, in regard of the transfer of claim for study and investigation by using the principles of the Civil

and Commercial Code of Thailand on the transfer of claim as a basis. The reference on and the comparative study with other Titles or with the laws of other countries will be briefly discussed because rather the emphasis is made on the research and the development of concepts in using Thai law to solve the currently existing problems and the future variations which may occur.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกกรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นไคนั้น นอกจากผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งมีพระคุณแล้ว ผู้เขียน
ของกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์สมบุรณ์ บุญอุฏทินท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
และเป็นอาจารย์ผู้สอนในสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และสถานศึกษาอื่นๆ กับ
ท่านอาจารย์ประมุข สวัสดิคิมงคล อธิการพิพากษาศาลฎีกา ปัจจุบันเป็นหัวหน้าฝ่ายกฎหมาย
ของธนาคารไทยพาณิชย์ และเป็นอาจารย์ผู้สอนในสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
และสถานศึกษาอื่นๆ รวมทั้งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากทั้งสองท่าน
ไกรรณาให้คำแนะนำและความเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา
ต่างๆ ทั้งในทางปฏิบัติและทางกฎหมาย รวมทั้งอนุเคราะห์เอกสารต่างๆ เพื่อประกอบการ
เขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ดี วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญ กุลบุษย์ ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหนี้
แก่ผู้เขียนตั้งแต่ชั้นปริญญาตรี และยังคงสละเวลามีค่าของท่านรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้
แก่ผู้เขียน ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยให้คำแนะนำ และความคิดเห็นในทาง
วิชาการและทางปฏิบัติ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิด
และเข้าใจหลักกฎหมายต่างๆ ที่ขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำมาเขียนและวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ
ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว ณ. ทัศนีย์

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โชวีไล-
กุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คง-
สมบุรณ์ และท่านอาจารย์จรูญ ภักดีธนากุล ซึ่งกรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำอันเป็นประ-
โยชน์แก่การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง และยังคงกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
บทนำ	ม
บทที่ 1 ที่มาและความหมายของสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย	
1. บททั่วไป	1
1.1 ความหมายและความเป็นมาของสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย	1
1.2 สถานะภาพของสิทธิตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย	9
2. อำนาจการใช้สิทธิเรียกร้อง	47
3. ที่มาและความหมายของการโอนสิทธิเรียกร้อง	52
บทที่ 2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง	
1. บทบัญญัติและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง	59
1.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง	59
1.2 รายละเอียดและปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การโอนสิทธิเรียกร้อง	63
1.2.1 ลักษณะทั่วไป และข้อแตกต่างระหว่าง การโอนสิทธิเรียกร้อง การรับช่วงสิทธิ และการแปลงหนี้ใหม่	63
1.2.2 สิทธิเรียกร้องประเภทที่โอนได้และโอนไม่ได้	71
1.2.3 แบบของการโอนสิทธิเรียกร้อง	76 [*]
2. ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย	106 ^x
2.1 การโอนสิทธิเรียกร้องก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ	106 [✓]

2.2 ผลทางกฎหมายของการโอนสิทธิเรียกร้อง 108

3. ความเกี่ยวข้องของการโอนสิทธิเรียกร้องในกฎหมายลักษณะอื่น 112

บทที่ 3 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง

1. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาต่างตอบแทน 121

2. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องแค่เพียงบางส่วน 135

3. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลา 140

4. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ซึ่งกอง
จดทะเบียน 147

5. ปัญหาการโอนสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับการชดเชยความ 151

6. ปัญหาการดำเนินคดีเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง 159

7. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องในกิจการธนาคาร 162

บทที่ 4 บทสรุป และข้อเสนอแนะ 178

บรรณานุกรม 184

ภาคผนวก 189

ประวัติผู้เขียน..... 200

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

หลักกฎหมายเรื่อง การโอนสิทธิเรียกร้อง เป็นหลักสำคัญเรื่องหนึ่งในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จักอยู่ในลักษณะหนึ่ง อันได้วางหลักเบื้องต้นที่สำคัญเกี่ยวกับการโอนสิทธิและสิทธิที่ผูกโอนไปนั้นได้แก่ บุคคลสิทธิ ซึ่งบุคคลสิทธิเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากนิติกรรมและนิติเหตุ ตามที่มีบัญญัติของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดแยกไว้ อาทิเช่น กฎหมายลักษณะละเมิด กฎหมายลักษณะซื้อขาย กฎหมายลักษณะจ้างแรงงาน - จ้างทำของ เป็นต้น นอกจากนั้นการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นประเภทหนึ่งอาจเป็นผลมาจากนิติกรรมอันได้แก่ การตกลงโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างผู้โอนและผู้รับโอน ซึ่งเป็นหลักที่จะได้นำมาอธิบาย วิเคราะห์ และเสนอแนวความคิดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ส่วนอีกประเภทหนึ่งอาจเป็นผลตามที่กฎหมายกำหนด หรือนิติเหตุ อันได้แก่ การโอนสิทธิเรียกร้องเมื่อตาย ซึ่งมีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายลักษณะมรดก แต่มีได้นำมาอธิบายหรือวิเคราะห์โดยละเอียดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เท่าใดนัก

หนึ่ง ในการศึกษาค้นคว้ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้เกิดประโยชน์อย่างดั่งแต่นั้นจำต้องเข้ากฎหมายพื้นฐานเป็นอย่างดีเสียก่อน กฎหมายลักษณะหนึ่งก็เป็นกฎหมายพื้นฐานอย่างหนึ่งซึ่งจำต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ละเอียด ทั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาวิชากฎหมายจำต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง เพราะเมื่อเข้าใจลักษณะและอำนาจของบุคคลสิทธิตามกฎหมายแล้ว ก็ต้องเข้าใจถึงการเกิด การระงับ และการโอน บุคคลสิทธินั้น ๆ ด้วย นอกจากนั้น หลักการโอนสิทธิเรียกร้องนี้ยังได้ถูกนำไปใช้ในกฎหมายลักษณะอื่นที่สำคัญอีก อาทิเช่น กฎหมายลักษณะประกันภัย กฎหมายลักษณะตั๋วเงิน เป็นต้น ดังนั้น หากได้วางพื้นฐานในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องเสียก่อน ย่อมง่ายต่อการเรียนรู้ในกฎหมายลักษณะอื่น

นอกจากนี้ ปัจจุบันได้เริ่มมีการนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องมากขึ้นในวงการค้า เพื่อให้เกิดความหมุนเวียนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะสามารถนำบุคคลสิทธิไปโอนกันเพื่อหากำไรทางการค้า หรือ ประโยชน์ในการชำระหนี้ แต่หลักกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง นั้นถูกบัญญัติขึ้นมาแล้วตั้งแต่มีพุทธศักราช 2468 ซึ่งแม้จะบัญญัติไว้กว้าง ๆ แต่ก็อาจมีบางส่วนที่ควรแก้ไข หรือบางส่วนเมื่อนำไปปรับใช้กับ

ข้อเท็จจริงแล้วเกิดเป็นปัญหาข้อโต้แย้งกัน คังนั้น ผู้เขียนจึงได้เขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น โดยเน้นไปในทางการค้นคว้า และวิเคราะห์ หลักกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องของไทยเป็นหลัก และเทียบเคียงกับหลักกฎหมายของต่างประเทศบ้างเท่าที่จำเป็น เพราะผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่ให้วิทยานิพนธ์เป็นการเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้หลักกฎหมายการโอนสิทธิเรียกร้อง เพื่อให้เกิดผลทั้งในภาคการศึกษาและภาคปฏิบัติ โดยเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ แยกการอธิบายและวิเคราะห์ออกเป็นตอน ๆ กล่าวคือ ส่วนแรกจะเป็นการอธิบายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย สถานะภาพของสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายไทย รวมทั้งประวัติความเป็นมาและความหมายของสิทธิเรียกร้อง เพื่อที่ผู้อ่านจะได้มองเห็นและเข้าใจโครงสร้างของสิทธิและความหมายของสิทธิเรียกร้องพอสังเขป ส่วนที่สอง เป็นเรื่องหลักกฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง เป็นการนำหลักกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องของไทย มาอธิบายและแสดงความคิดเห็น ประกอบกับการเทียบเคียงหลักกฎหมายต่างประเทศตามสมควร ส่วนที่สาม เป็นการนำปัญหาข้อกฎหมายมาวิเคราะห์ โดยอาศัยหลักจากคำพิพากษาศาลฎีกา ความคิดเห็นจากนักกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ และความเห็นผู้เขียน ส่วนที่สี่ เป็นการสรุปหลัก และเสนอแนะความคิดเห็นและแนวทางการแก้ไขต่าง ๆ ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้เขียนจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้จะช่วยเป็นแนวทางความคิดที่จะเป็นเครื่องช่วยวินิจฉัยปัญหา และกระตุ้นความสนใจแก่นักกฎหมายและผู้อ่านทั่วไป ทั้งก่อให้เกิดผลในการค้นคว้า ปรับปรุง ทวิบทกฎหมายและการใช้หลักกฎหมายนี้ ให้ทันสมัยและก้าวหน้าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เพื่อประโยชน์วงการกฎหมายสืบต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย